

Työvoiman eläköityminen, tarve ja maahanmuutto

Mallinnuksia tulevaisuuden eläköitymisestä ja
työvoiman kehityksestä

Rasmus Aro, Anton Valtonen

Tiivistelmä toukokuussa 2025 julkaistusta raportista

**tulevaisuuden
tekijät**

MDI

Part of FCG.

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Eläköitymisennuste	3
3. Työvoiman kehitys ilman maahanmuuttoa.....	3
4. Yhteenveto ja tulkinnot	4

Selvitys tarkastelee Suomen aloittaista ja alueittaista eläköitymistä sekä maahanmuuton merkitystä riittävän työvoiman saatavuuden varmistamisessa vuosina 2024–2038 – ajanjaksolla, jonka aikana ehditään toteuttaa vähintään kolme hallitusohjelmaa. Tätä varten on laadittu aloittainen ja alueittainen eläköitymisennuste sekä mallinnus työikäisen väestön ja työllisen työvoiman kehityksestä tilanteessa, jossa maahanmuuttoa ei tapahtuisi. Tämä "maahanmuuton kanssa" -kuva auttaa hahmottamaan maahanmuuton merkitystä työllisen työvoiman tarpeen näkökulmasta osoittamalla, kuinka suuri puute työvoimaan syntyisi ilman maahanmuuton kasvattavaa vaikutusta.

Selvityksen mukaan noin 880 000 suomalaista työllistä eläköityy vuoteen 2038 mennessä, mikä vastaa noin 36 prosenttia Suomen nykyisestä työllisestä työvoimasta. Nykyisillä työllisyysasteilla väestönkehitys ilman maahanmuuttoa pystyisi korvaamaan tästä eläköitymisestä vain noin 80 prosenttia – jopa käytännön täystyöllisyyden tilassa. Kohtuullinen, 2020-luvun keskitasoa vastaava maahanmuutto (noin 27 000 henkilön muuttovoitto vuodessa) riittäisi turvaamaan työikäisen väestön maltillisen kasvun, kun taas ilman maahanmuuttoa yksikään Suomen maakunta ei kasvaisi.

Tämä tiivistelmädokumentti perustuu laajempaan Suomen tulevaisuuden tekijät -hankkeen kumppanitoimijoille tehtyyn raporttiin.

1. Johdanto

Suomen alueellinen väestönkehitys on eriytynyt voimakkaasti jo 1960-luvun lopulta lähtien, ja eriytyminen voimistui etenkin 1990-luvun puolivälissä elinkeinorakenteen murroksen ja julkisen sektorin osittaisen vetäytymisen seurauksena. Koko maassa tapahtunut väestönkasvu 1990-luvulta lähtien on todellisuudessa ollut suurten kaupunkien kasvua: 2010-luvulla väestö kasvoi vain hieman yli viidenneksessä Suomen kunnista, ja työikäisen väestön kehitys on ollut tätäkin polarisoituneempaa.

Taustalla vaikuttaa erityisesti 2010-luvun poikkeuksellinen syntyvyyden romahdus, joka kosketti käytännössä koko maata. Suomen kokonaishedelmällisyysluku laski vuosien 2010–2012 ja 2020–2022 välillä 25 prosentilla, mikä on kansainvälisesti vertailtuna yksi suurimmista pudotuksista (sijalla 12/89 tarkastelluista maista). Samaan aikaan Suomen kansainvälinen muuttoliike on muuttunut: 2020-luvulla maahanmuutto kasvoi erittäin voimakkaasti, ja Suomen ulkomailta saamat muuttovoitot ovat kohonneet "yleispohjoismaiselle" tasolle, joskin maahanmuutto jakautuu maan sisällä erittäin epätasaisesti painottuen suurimmille kaupunkiseuduille.

Vuosien 2010–2022 aikana työikäinen (20–64-vuotias) väestö väheni kansallisesti 96 856 henkilöllä. Tämä muutos rakentuu kansainvälisestä nettomuutosta (+159 123), työikään ja eläkeikään siirtymisten erotuksesta (-147 325) sekä kuolleisuudesta (-108 654) – ilman maahanmuuttoa kehitys olisi ollut selvästi negatiivisempi. Samalla työllisten määrä on kuitenkin kasvanut: vuosina 2010–2023 työllisten määrä kasvoi 91 000 henkilöllä, vaikka työikäinen väestö väheni. Kasvu perustui työttömyyden vähenemiseen ja eläkeiän nousuun, mutta myös vahvasti vieraskielisiin: kotimaisten kieliryhmien työllisten määrä väheni vuosina 2000–2023 yli 17 000 henkilöllä, kun vieraskielisten työllisten määrä samaan aikaan kasvoi yli 206 000 henkilöllä.

2. Eläköitymisennuste

Eläköitymisennuste perustuu Tilastokeskuksen aineistoon Suomen työssä olevasta väestöstä iän ja ammattialan luokissa kunnittain ja alueittain vuodelta 2023, yhdistettynä alueittaiseen tietoon eläkkeiden alkavuudesta. Näin jokaiselle alueen työlliselle ikäluokalle on laskettu eläkkeellejääntitodennäköisyys, ja mallin tuloksia tarkastellaan poikkileikkausvuosina 2028, 2033 ja 2038.

Vuoteen 2038 mennessä Suomessa eläköityy ennusteen mukaan noin 880 000 henkilöä nykyisestä 2 417 000 työllisen työvoimasta – noin 36 prosenttia. Suurimmat eläköityvien määrät kohdistuvat suurimpiin toimialoihin: terveys- ja sosiaalipalveluihin (179 000 henkilöä) ja laajemmin "muihin palveluihin" (258 000 henkilöä), kun taas alkutuotannossa (32 000 henkilöä) ja tietotyöaloilla (107 000 henkilöä) eläköityvien määrä on pienempi, vaikka alkutuotannon eläköityvien osuus nykyisistä työllisistä on korkein (noin 51–56 % maakunnasta riippuen). Aluetasolla eläköityvien osuus vaihtelee huomattavasti: väestöpohjalta iäkkäämmissä ja syrjäisemmissä maakunnissa eläköityvien osuus on tyypillisesti suurempi kuin kasvavissa maakunnissa, ja etenkin kiinteistöalan toiminnassa eläköityvien osuus nousee useissa maakunnissa yli 50 prosenttiin.

3. Työvoiman kehitys ilman maahanmuuttoa

Mallinnus kuvaa, miten työikäinen väestö ja työllinen työvoima kehittyisivät, jos tulevaa maahanmuuttoa ei tapahtuisi, verrattuna kohtuulliseen (n. 27 000 henkilön vuosittaiseen)

maahanmuuttoon. Kaikki toteutunut ja ennakoitu väestönkasvu 2020- ja 2030-luvuilla nojaa maahanmuuttoon, koska työikään siirtyy merkittävästi pienempiä ikäluokkia kuin työiästä poistuu.

Vuoteen 2038 mennessä ilman maahanmuuttoa Suomen työikäinen väestö vähenisi 290 000 henkilöllä (9 %), eikä supistuminen päättyisi tähän. Kohtuullinen maahanmuutto riittäisi kääntämään kehityksen maltilliseen kasvuun – ero nollamaahanmuuton skenaarioon on jopa 360 000 henkilöä. Aluetasolla kehitys olisi ilman maahanmuuttoa polarisoitunutta: yksikään maakunta ei kasvaisi, ja suurin ero syntyisi Uudellemaalle ja Varsinais-Suomelle, joiden kasvu on vahvasti sidottu maahanmuuttoon, kun taas useat Itä-Suomen maakunnat ajautuisivat erittäin nopean supistumisen tilaan (esim. Etelä-Savo - 20 %, Kainuu -19,5 %, Etelä-Karjala -18,8 % vuosina 2024–2038).

Karkean mallinnuksen mukaan myös työllisen työvoiman määrä vähenisi ilman maahanmuuttoa kahdessa tarkastellussa skenaariossa: nykyisellä työllisyysasteella työllisten määrä vähenisi noin 210 000 henkilöllä, ja jopa työttömyyden laskiessa realistiselle minimitasolle (n. 4 %) vähenemä olisi noin 40 000 henkilöä. Alkutuotannon valtavan eläköitymispaineen takia sen työllinen työvoima vähenisi voimakkaimmin (n. 15 % nykyisellä työllisyydellä). Teollisuudessa vähenemä olisi noin 10 prosenttia (n. 30 000 henkilöä), ja palvelualoilla 6–9 prosenttia, määrällisesti erityisen rajusti sosiaali- ja terveyspalveluissa, joissa tarve lisätyövoimalle kasvaa ikääntymisen myötä. Jotta nykyinen työvoiman taso alalla säilytettäisiin vuoteen 2038, maahanmuuttajia tarvittaisiin arviolta erityisesti "muissa palveluissa" (73 000 henkilöä) ja sosiaali- ja terveyspalveluissa (33 000 henkilöä).

4. Yhteenveto ja tulkinnot

Työikäisen väestön kasvu on Suomessa täysin riippuvainen maahanmuutosta – nykyinen ja tuleva realistinen syntyvyys ei pysty edes pitkällä aikavälillä ylläpitämään työikäisen väestön kasvua. Nykyisillä työllisyysasteilla väestönkehitys ilman maahanmuuttoa pystyisi korvaamaan eläköitymisestä vain noin 80 prosenttia, eikä eläköityviä pystyittäisi korvaamaan täysin ilman maahanmuuttoa edes käytännön täystyöllisyyden tilassa.

Suomen täytyisi saada jokaisena vuotena muuttovoittoa ulkomailta noin 15 000 työllisen verran, jotta pelkkä eläköitymisten vaikutus saataisiin kirittyä kiinni nykyisten työllisyysasteiden säilyessä. Tähän tasoon on ylletty vain vuosina 2022–2023, ja huoltosuhteet heikkenevät tässäkin tulevaisuuden kuvassa. Alueellinen haaste on tätä suurempi maahanmuuton keskittyvän luonteen vuoksi: suurten kaupunkien muuttovoitto ulkomailta ei ratkaise muun maan tarvetta.

Pidemmällä aikavälillä (vuoteen 2100 asti) tarkasteltuna Suomen syntyvyys ei ole 1970-luvulta lähtien riittänyt ylläpitämään väestöpohjaa, ja 2010-luvun syntyvyyden lasku on voimistanut tätä kehitystä. Ilman maahanmuuttoa vanhushuoltosuhte nousisi nykyisestä 40:stä (2024) aina 75:een vuoteen 2075–2100 mennessä, kun kohtuullisella maahanmuutolla vastaava luku asettuisi noin 54–58:aan. Maahanmuuton tarve tulee siis jatkumaan tarkastelujakson 2024–2038 yli pitkälle tulevaisuuteen, ja tarve pitkälle tähtäävälle maahanmuuttopolitiikalle on ilmeinen ja pysyvä.